

ЗУБЧЕНКО НАДІЯ ІГОРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
заст. директора Наукової бібліотеки, кандидат юридичних наук

МУЗИКА ВІКТОРІЯ ВАСИЛІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного та європейського права,
бібліотекар Наукової бібліотеки

ВАЦЛАВСЬКИЙ ЮРІЙ ВІКТОРОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
бібліотекар Наукової бібліотеки

ДО ПИТАННЯ ОСМИСЛЕННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ ЕКОСИСТЕМИ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій, ресурсів та систем, у тому числі у науковій сфері породжує необхідність переосмислення усталених концепцій та парадигм. Аналогічно зміненню парадигми бібліотечної діяльності [1], змінюється і парадигма використання інформаційних технологій, охоплюючи все більше сфер взаємодії, відносин та середовищ. У такому разі доцільно обрати підхід, що враховує основні властивості природних та штучних екосистем, оскільки саме так можливо неодноразово розглянути те чи інше явище в інформаційну епоху.

В екологічному розумінні екосистема – це сукупність живих організмів, які пристосувалися до спільного проживання в певному середовищі існування, утворюючи з ним єдине ціле. У будь-якій екосистемі організми взаємодіють з іншими об'єктами навколишнього середовища. З аналогією, з початку 60-х років у наукових колах почали впроваджувати запозичення терміну «екосистема» для визначення системи явищ, пов'язаних з інформаційною сферою. Наприклад, отримали розвиток концепції навчання Learning Ecosystem [2], Digital Ecosystem [3] та інші.

У будь-якій екосистемі живі організми взаємодіють з будь-яким іншим об'єктом в їх спільному навколишньому середовищі. Відповідно до цього положення екосистема в системі вищої освіти відноситься до інтегрованих середовищ, де всі об'єкти: науковці, адміністратори, бібліотекарі тощо – взаємодіють один з одним, а також з безліччю технологій, методів, інструментів, інноваційних продуктів та інших елементів екосистеми університету, які визначають умови його функціонування. При цьому замість обміну енергією між компонентами природної екосистеми в екосистемі університету розуміється обмін інформацією.

Інноваційні цифрові інструменти та платформи, які входять до складу екосистеми університету, спрямовані на полегшення наукового спілкування, співпрацю та аналіз даних, розвивають практику «відкри-

тої науки» Open Science [4], і, як зазначає Т. Crouzier [5], сприяють інноваціям шляхом оптимізації всіх етапів інноваційного процесу, від генерації ідей до експериментальної роботи та збору коштів.

Станом на сьогоднішній день екосистема Університету включає цифрові інструменти та платформи, роботу з якими здійснюють відповідні співробітники. До складу таких інструментів можна включати інформаційно-аналітичні системи університету, бібліотечні АБІС (наприклад, Наукова бібліотека НУ «ОЮА» використовує АБІС Unilib), інституційні репозиторії (НУ «ОЮА» використовує програмне забезпечення DSpace для функціонування інституційного репозитору НУ «ОЮА» eNUOLAIR), інші аналітичні системи, а також, у разі організації університетського видавничого процесу, спеціальні видавничі платформи.

У 2018 році Науковою бібліотекою НУ «ОЮА» було започатковано тестову експлуатацію платформи Open Journal System для забезпечення випуску електронної версії наукового видання «Актуальні проблеми філософії та соціології». Модулі платформи зручні як для авторів, що бажають опублікуватися у виданні, так і для редакційної групи, оскільки кожний поданий авторський матеріал проходить необхідні етапи: рецензування, редагування, верстку, присвоєння індексу DOI, оприлюднення електронної версії статті. Таким чином, на будь-якому етапі реалізується головне завдання будь-якої екосистеми – залучення важливих для екосистеми учасників та складових (інструментів).

Веб-сайт видання, який формується платформою Open Journal System, має суттєві переваги порівняно із іншими: по-перше, прозорість проходження публікацією усіх етапів від подання до оприлюднення; по-друге, лаконічність та зручність для кожного учасника процесу; по-третє, відкритість платформи для пошукових систем, що виражає один із зв'язків екосистеми із зовнішнім світом та іншими системами; по-четверте, можливість інтеграції платформи із будь-якими іншими системами, зокрема, полегшення процесу присвоєння індексу DOI для кожної публікації, а також проходження оцінювання для індексації провідними базами наукових цитувань (Scopus, Web of Science).

З огляду на широкі можливості для екосистеми університетської видавничої діяльності видається логічним та доцільним створення осередку, який зможе координувати та спрямовувати видавничу діяльність Університету, здійснювати контроль за публікаційною активністю науковців, сприяти підвищенню якості наукових видань і поширенню ідей академічної доброчесності. Best practice провідних університетів світу демонструє, що таким осередком найчастіше є Наукова бібліотека, в межах якої функціонують спеціально призначені центри.

Національний університет «Одеська юридична академія», як лідер вітчизняної освіти, не став виключенням, і у Науковій бібліотеці утворено Центр бібліографічних та редакційних студій, що займається координацією, наповненням електронних платформ наукових видань Університету та аналізом найкращих практик Library Publishing з метою запозичення їх для розвитку університетської видавничої діяльності як складової екосистеми закладу вищої освіти.

Список використаної літератури:

1. Звіт Наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія» за 2018 рік / Наукова бібліотека НУ «ОЮА»; укл. Т. Ю. Іванічук. – Одеса, 2019. – С. 1.
2. Dong B. An E-learning Ecosystem Based on Cloud Computing Infrastructure / B. Dong, Q. Zheng, J. Yang, H. Li, M. Qiao // The Ninth IEEE International Conference on Advanced Learning Technologies (15-17 July 2009, Riga, Latvia). – ICALT, 2009. – P. 125-127.
3. Uden L. The Future of E-learning: E-learning Ecosystem / L. Uden, I. T. Wangsa, E. Damiani // 2007 Inaugural IEEE International Conference on Digital Ecosystems and Technologies (IEEE DEST 2007). – P. 113-117.
4. Karakas F. Welcome to World 2.0: the new digital ecosystem / F. Karakas // Journal of Business Strategy. – 2009. – Vol. 30, Iss. 4. – P. 23-30. <https://doi.org/10.1108/02756660910972622>
5. Ivaniichuk T. Universities' Intellectual Property Policies: Ukrainian Realia // 10th International Conference «Exploration, Education and Progress in the Third Millennium» (3th May 2018, Galati, Romania). – P. 34.
6. Crouzier T. Science Ecosystem 2.0: how will change occur // Luxembourg: Publications Office of the European Union. – 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/expert-groups/rise/science_ecosystem_2.0-how_will_change_occur_crouzier_072015.pdf

Ключові слова: екосистема університету, видавнича діяльність, НУ «ОЮА», видавнича платформа, відкритий доступ, відкрита наука.

Ключевые слова: экосистема университета, издательская деятельность, НУ «ОЮА», издательская платформа, открытый доступ, открытая наука.

Key words: university ecosystem, publishing activity, National University “Odessa Law Academy”, publishing platform, open access, open science.

ОПОЛЬСЬКА ТАМАРА ІВАНІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
наукова бібліотека,
зав. науково-методичним відділом

КАДРОВА ПОЛІТИКА УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ БІБЛІОТЕК У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасний заклад вищої освіти – багаторівнева система, до якої включено фінансові, матеріально-технічні та людські ресурси, тому у стратегіях розвитку багатьох українських вишів найважливішим із завдань є підготовка кадрів, що органічно поєднується з науково-освітнім та виховним процесом. Наукова бібліотека Національного університету «Одеська юридична академія», як важлива складова університету, також залучена до реалізації на своєму рівні кадрової політики університету.